



«فرهیختگان» گزارش می دهد

# پازل شفافیت دانشگاه با طرح تحول کامل می شود



عکس: کامیار خطیبی / فرهیختگان

دانشگاه آزاد اسلامی در دوره رشد و تحول، بحث «شفافیت در امور مختلف» را در اولویت کاری خود قرار داده است. تغییرات مدیریتی، ادبیات جدیدی هم تولید کرد. در رویکرد جدید دانشگاه آزاد اسلامی ملک خصوصی کسی نیست بلکه متعلق به نظام است؛ نظامی که خود متعلق به مردم است. مسئولان دانشگاه آزاد اسلامی بر این باورند که هزینه دانشگاه از محل خیریه و هزینه‌های مردم تامین شده است پس باید در همه امور جوابگوی مردم بود. بنابراین از همان زمان شفافیت در تمام امور دانشگاه به‌عنوان اولویت در نظر گرفته شد تا هیچ نقطه ابهامی در امور دانشگاه وجود نداشته باشد. اتفاقاتی نیز در این چند سال به وقوع پیوست که نشان داد بحث «شفافیت در تمام امور» تنها یک شعار و فقط در حد یک توصیه و مطالبه زبانی نبوده

بلکه پیگیری‌های لازم نیز در این خصوص انجام شده است. البته بحث شفافیت در امور دانشگاه، با آمدن دکتر محمد مهدی طهرانچی به‌عنوان رئیس دانشگاه آزاد اسلامی در آبان سال ۹۷ سرعت بیشتری گرفته و با جدیت دنبال شد و حالا تمام امور در این دانشگاه در یک اتاق شیشه‌ای در معرض دید همگان قرار گرفته است. با نگاهی به تمام امور دانشگاه از مالی تا حتی اداری می‌توان متوجه شد بحث شفافیت یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های رئیس دانشگاه آزاد اسلامی است و حتی در سند تحول که برنامه عملیاتی دانشگاه است بر این مهم تأکید شده و حتی به جزئیات آن نیز پرداخته شده است. تاکنون اقدامات زیادی در این دانشگاه در حوزه شفافیت صورت گرفته است که در این گزارش به بیان برخی از آنها پرداخته ایم.

## یکپارچه‌سازی اطلاعات در قالب سامانه‌ها

در بستر این سامانه‌ها شکل می‌گیرد و هر یک از این سامانه‌ها خدمات یکپارچه شفاف و عمدتاً غیرحضوری به دانشجویان ارائه می‌دهند. مسئولان دانشگاه آزاد اسلامی قصد دارند از طریق یکپارچه‌سازی، شفافیت را در امور دانشجویی، آموزشی و پژوهشی دانشگاه محقق و سیستم‌های معیوب را اصلاح کنند. مسئولان دانشگاه آزاد اسلامی در بحث یکپارچه‌سازی اقدام دیگری را نیز انجام دادند. برای مثال پیش‌تر حساب‌های واحدهای دانشگاهی در بانک‌ها مشخص نبود و سامانه یکپارچه در این خصوص وجود نداشت و به همین دلیل اطلاعات مالی واحدها شفاف نبود. مسئولان دانشگاه آزاد اسلامی در دوره جدید نظارت بر واحدها را در دستورکار قرار دادند تا شفاف‌سازی و نظام‌مندی به صورت کامل اجرایی شود. حالا به گفته دکتر طهرانچی تخصصی‌های مالی واحدهای دانشگاهی براساس بودجه مصوب سالانه واحدها صورت می‌گیرد و درآمدها و هزینه‌ها قابل پیگیری و ارزیابی خواهد بود.

مسئولان دانشگاه آزاد اسلامی برای عملیاتی‌تر کردن شفافیت، یکپارچه‌سازی را نیز در دستورکار قرار دادند. در سال‌های گذشته دانشگاه آزاد اسلامی با چند مشکل روبه‌رو بود و سامانه یکپارچه و متمرکز دانشجویی در این دانشگاه وجود نداشت تا جایی که حتی امکان پیگیری فرآیندهای آموزشی و دانشجویی نیز فراهم نبود. نبودن یک سامانه یکپارچه امکان تقلب و جعل مدرک را نیز در این دانشگاه فراهم کرده بود و به‌طور مثال یک تهدید سامانه سیدا این بود که مدرک دانشگاه آزاد اسلامی به راحتی به فروش می‌رسید. بر همین اساس در جاده شفافیت، یکپارچه‌سازی سامانه‌های دانشگاه نیز در دستورکار قرار گرفت. سامانه امور خدمات آموزشی (آموزشیار)، خدمات پژوهشی (پژوهشیار) و خدمات دانشجویی (دانشجویار) در همین راستا ایجاد شد و حالا هر کدام از این سامانه‌ها خدماتی شفاف و یکپارچه به دانشجویان ارائه می‌دهد. الان نه تنها داده‌ها به صورت کلی قابل رصد هست بلکه تمام فرآیندهای آموزشی و پژوهشی و دانشجویی نیز

## حاکمیت شفافیت مالی در دانشگاه آزاد اسلامی

جلوی ۷۰۰ میلیارد تومان نشتی گرفته شد. همه دریافت‌ها و هزینه‌ها روشن است. دانشگاه ۴۰ هزار حساب بانکی داشته است و هیچ نهاد نظارتی پیشان به دانشگاه باز نبود و افراد جرات اظهارنظر نداشتند. نه در مقابل رئیس دانشگاه حتی در مقابل معاونان. همین می‌شود رئیس دانشگاه سال‌ها، ۲۷ میلیون علاوه بر حقوق از دانشگاه میداد حق مسئولیت می‌گرفت و سال‌ها هیچ مسئولی تا سطح کارشناس مسئول حقوق‌شان اضافه نشده بود. اگر این شبکه‌سازی در آموزش و پژوهش و صرفه‌جویی‌ها و جلوگیری از فساد و فضای تعامل و همدلی نبود، امروز دانشگاه سرپا نبود. غیر از حفظ دانشگاه باید اعتبار این خانواده بزرگ و مدرک آن محفوظ بماند. این خانواده موجب افتخار کشورند. مسئولان دانشگاه آزاد اسلامی همچنین در بحث بودجه‌ریزی قرار است شفافیت را در راس امور خود قرار دهند. به اعتقاد مسئولان دانشگاه آزاد اسلامی، یکی از راهکارهای اصلی شفاف‌سازی، جمع‌آوری داده‌ها و اصلاح فرآیندهاست که این مهم از مسیر مکانیزاسیون صورت می‌پذیرد. باید ورود و خروج منابع مشخص شود، همان چیزی که در ۳۷ سال گذشته ایجاد نشده است. در گذشته بودجه‌نویسی در دانشگاه به صورت صوری بوده و در عمل محلی از اعراب نداشته است، این یعنی نه میزان و نحوه درآمد مشخص است و نه درآمد وصولی بر مبنای صحیحی به هزینه گرفته می‌شود. مسئولان دانشگاه می‌گویند برای شفافیت باید حساسی واضح باشد و امور دانشگاه باید کاملاً مکانیزه شوند و سیستم‌های یکپارچه‌ای تدوین و مستقر شوند. حالا قرار است سامانه بودجه دانشگاه آزاد اسلامی تا پایان امسال نهایی شده و روند بودجه‌ریزی دانشگاه برخط، قابل‌رصد و شفاف نسبت به گذشته اجرا شود.

«شفافیت مالی» بدون شک یکی از انتظاراتی بود که جامعه دانشگاهی از مسئولان دانشگاه آزاد اسلامی مطالبه می‌کردند؛ بر همین اساس بحث شفافیت مالی به‌عنوان یکی از دغدغه‌های جدی مسئولان دانشگاه آزاد اسلامی در سازمان مرکزی در دستورکار قرار گرفت. تیرماه سال ۱۳۹۶ بود که دکتر علی اکبر ولایتی در جمع برخی نمایندگان مجلس شفافیت مالی در دانشگاه را یکی از مهم‌ترین اقدامات اعلام کرد و بر این اساس برخی موسسات حساسی از سال ۹۶ در دانشگاه آزاد اسلامی مستقر شدند. دکتر طهرانچی رئیس این دانشگاه نیز بارها در سخنان خود تأکید کرده ریال به ریال دانشگاه باید شفاف شود و در این راستا با هیچ شخص و جریانی تعارف نداریم. مسئولان دانشگاه آزاد اسلامی می‌خواهند اطلاعات را از تاریکخانه‌ها بیرون آورده و شفافیت را در دانشگاه آزاد اسلامی حاکم کنند. آنطور که طهرانچی در اسفند سال ۹۷ گفته است دانشگاه آزاد اسلامی سی و چند سال بر یک روال حرکت کرده و هرگونه شفافیت در آن غیرممکن بوده، اما برای اولین بار در تاریخ این دانشگاه، یک حسابرس مستقل شرایط عملکرد مالی ۱۲۰ واحد دانشگاهی را ارزیابی کرده که تا پیش از این هیچ‌گونه حساسی مستقل از دانشگاه آزاد اسلامی نشده بود. فرزاد جهان‌بین، معاون فرهنگی دانشجویی دانشگاه آزاد اسلامی نیز خردا امسال در صفحه شخصی خود در اینستاگرام بر بحث شفافیت مالی دانشگاه تأکید کرد و نوشت: «قاطعه کارکنان دانشگاه آزاد اسلامی شریف و پاکدست هستند و اگر چنین نبود به خاطر وجود ساختار معیوب، عمق فساد قابل‌تصور نبود. اما مسئولان وقت باید پاسخ دهند این ۷۰۰ میلیارد در شهرییه فقط در یک‌سال چگونه نشتی داشته است؟ شفافیت این است که در دوره مدیریت دکتر طهرانچی با مقابله با دریافت نقدی و پوچها و...

## پازل شفافیت با طرح تحول دانشگاه تکمیل می‌شود

تأکید شده است. بر همین اساس در پایان مرداد سال ۱۴۰۵ باید درصد اطلاعات مالی دانشگاه که به اطلاع عموم مردم می‌رسد به ۹۰ درصد افزایش پیدا کند. با این اوصاف در پایان چشم‌انداز پنج ساله دانشگاه، تمام مردم از ۹۰ درصد اطلاعات مالی دانشگاه با خبر می‌شوند. تشکیل ساختار مستقل شرکتی برای اداره بیمارستان‌های تحت پوشش با رویکرد استقلال و شفافیت مالی از دیگر مواردی است که در بحث شفافیت دانشگاه در سند تحول بر آن تأکید شده است. تقویت و به‌روزرسانی سامانه‌های آموزشیار و پژوهشیار با بهره‌گیری از الگوریتم‌های هوش مصنوعی از مواردی است که در سند تحول بر آن تأکید شده و تا پایان مرداد سال ۱۴۰۵ باید این مهم به صورت ۱۰۰ درصد محقق شود. همچنین در سند تحول دانشگاه آزاد اسلامی تأکید شده است سامانه‌های موجود باید با رویکرد افزایش سهولت کاربری، یکپارچگی و هوشمندی ارزیابی شده و ارتقا پیدا کند. در این سند مشخص شده است این مهم تا پایان مرداد ۱۴۰۵ یعنی در یک چشم‌انداز پنج ساله باید به صورت ۸۰ درصدی محقق شود. یکی دیگر از مواردی که در بحث شفافیت در سند تحول بر آن تأکید و به آن پرداخته شده است بحث اصلاح و هوشمندسازی سامانه‌ها برای هم‌روندسازی و جلوگیری از موازی‌کاری واحدهای مختلف در فعالیت‌های پژوهشی است که این مهم نیز تا پایان چشم‌انداز سند تحول باید به صورت صددرصد محقق شود.

حالا سوال اینجاست که آینده دانشگاه آزاد اسلامی در بحث شفافیت باید چگونه باشد؟ آیا دانشگاه در همین نقطه متوقف می‌شود؟ گرچه اتفاقات و اقدامات پیش آمده در حوزه شفافیت تا همین جا هم در تاریخ سی و چند ساله دانشگاه، اقداماتی خوب و بی‌بدیل است اما این بی‌شک این اقدامات کامل نیست و باید هر روز بیش از گذشته تلاش کرد. شفافیت در امور را یک‌شبه و یک‌ساله نمی‌توان در مجموعه بزرگی مانند دانشگاه آزاد اسلامی ایجاد کرد؛ درست است که رویکرد شفافیت از سال ۹۵ در دانشگاه کلید خورده و تاکنون نیز اقداماتی در این راستا انجام شده است اما به نظر می‌رسد برای رسیدن به نقطه مطلوب باید چند سالی تلاش کرد تا به آنچه مدنظر دکتر ولایتی و دکتر طهرانچی است، رسید. ۲۴ مهرماه امسال بود که از سند تحول و تعالی دانشگاه آزاد اسلامی رونمایی شد. سندی که با مطالعه آن می‌توان بیش از پیش به بحث شفافیت در امور مختلف دانشگاه آزاد اسلامی پی برد. در این سند به صراحت به شفافیت ۹۰ درصدی امور مالی در دانشگاه تأکید شده است. در سند تحول دانشگاه آزاد اسلامی قرار است شفافیت در امور مختلف دانشگاه به صورت کامل محقق شود. برنامه پنج‌ساله راهبردی عملیاتی دانشگاه آزاد اسلامی برای تحقق سند دانشگاه اسلامی و دیگر اسناد بالادستی به واحدهای دانشگاه ابلاغ شده است و با مطالعه جزء به جزء آن می‌توان به گام‌های دانشگاه برای رسیدن به شفافیت پی برد. به‌طور مثال در ۱۰ چرخش تحول‌آفرین این سند بر ارتقای شفافیت و سلامت اداری

## دانشگاه آزاد اسلامی در قامت یک نهاد پاسخگو

در جریان روند مشکلات آنها قرار گرفته و گلابه‌های آنان را می‌شود؛ اتفاقی که می‌تواند حل گلابه‌های آنها را سرعت بخشد. یکی دیگر از اقدامات مسئولان در راستای تحقق شفافیت حوزه دانشجویی است که در این حوزه فراخوان نقد به نشریات دانشجویی ابلاغ شد. طهرانچی به دانشجویان این دانشگاه صراحتاً اعلام کرده است فرصت را از دست ندهند و دانشگاه و عملکرد رئیس دانشگاه را مورد نقد قرار دهند. او در دیدار با دانشجویان تأکید کرد که نشریات دانشجویی یک روز را به نقد عملکرد مدیریت دانشگاه آزاد اسلامی اختصاص دهند و خود شخصاً از بهترین نقد تقدیر خواهد کرد. با این اوصاف به نظر می‌رسد فضای پاسخگویی در روح دانشگاه دمیده شده است؛ موضوعی که در سال‌های گذشته کمتر به چشم می‌خورد و مسیر جدید می‌تواند امیدها را بین خانواده دانشگاه آزاد اسلامی پیش از گذشته زنده کند. حالا ضمن پذیرش نقدهای درست، نسبت به اتهامات پاسخ داده می‌شود تا بخش دیگری از پازل شفافیت کامل شود.

دانشگاه آزاد اسلامی نهاد بزرگی است که زندگی بیش از یک میلیون انسان به آن گره خورده است. دانشگاهی که برآمده از مردم و برای مردم است. بر همین اساس مسئولان دانشگاه تلاش کرده‌اند تا همواره به‌عنوان یک نهاد پاسخگو عمل کرده، به نقد پاسخ داده و در برابر افکار عمومی پاسخگو باشند، طبیعتاً چنین رویکردی باعث می‌شود بیش از گذشته بحث شفافیت در امور مورد توجه قرار گرفته و در این مسیر گام برداشته شود. پیش از این ادبیات نقد و مناظره و کانون‌های بحث و نقد در دانشگاه وجود نداشت. شکل‌های رسمی دانشجویی نیز شور و هیجان لازم را نداشتند، اما امروز دانشگاه آزاد اسلامی از آن فضای بسته به فضای آزاداندیشی و نقدپذیری وارد شده است. به‌طور مثال می‌توان به نوع مواجهه دکتر طهرانچی رئیس این دانشگاه با منتقدان و نوع برخورد دانشگاه با نقدهای صورت گرفته اشاره کرد. او در دوران مدیریت خود سفرهای استانی را در دستورکار خود قرار داده و در سفر به تک‌تک استان‌ها با استادی و کارکنان به گفت‌وگو نشست و از نزدیک

## نیمکت خبر

### افزایش ۳ هزار نفری ظرفیت رشته‌های پزشکی در ۵ سال آینده

منصور کیگانیان بارانه گزارشی از جلسه ۱۵۵ ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور در جمع خبرنگاران، اظهار کرد: «دو مصوبه مهم به تصویب اعضای ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور رسید. البته قرار شده این موضوع در صحن شورای عالی انقلاب فرهنگی نیز مطرح شود تا روسای سه قوا در جریان این مصوبه قرار گیرند. در هر حال مصوبات نقشه جامع علمی کشور لازم‌الاجراست ولی ما برای اطمینان از ابعاد این مصوبه پیشنهاد دادیم که آن را در صحن شورای نیز مطرح کنیم.» وی ادامه داد: «مصوبه امروز مربوط به افزایش سه هزار ظرفیت پزشکی به ظرفیت پزشکی موجود است. این افزایش ظرفیت برای حداقل ۵ سال در نظر گرفته شده، پس از پایان ۵ سال مقدار آن کم نمی‌شود بلکه با مطالعات صورت‌گرفته امکان دارد بیشتر نیز شود. پس از ابلاغ، این مصوبه در اولین آزمون سراسری مورد استفاده قرار می‌گیرد. اگر زمان ابلاغ این مصوبه به قبل از انتشار دفترچه آزمون سال ۱۴۰۱ برسد، حتماً اجرایی خواهد شد.» وی اضافه کرد: «قرار شده مسئولان آموزش پزشکی طرح خود را برای افزایش ظرفیت پزشکی از ۳ هزار تا ۵ هزار نفر ارائه دهند.» کیگانیان اعلام کرد: «با افزایش سه هزار پزشک برای اینکه به استاندارد کشورها پیشرفته برسیم، به ۱۸ سال زمان نیاز داریم و اگر افزایش پزشکان به میزان پنج هزار نفر باشد برای رسیدن به استاندارد پزشک در کشورهای پیشرفته ۱۲ سال طول می‌کشد. براساس این ۱۱۸ نفر پزشک برای ۱۰۰ هزار نفر، به ۳۰۰ پزشک در صد هزار نفر خواهیم رسید.»

### مشکل بیمه و مالیات قراردادهای ارتباط دانشگاه با صنعت رفع شد

محمد سیف در بیست‌مین نشست مدیران ارتباط با جامعه و صنعت و دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور با اشاره به سامانه ارتباط جامعه و صنعت با دانشگاه (ساجد) گفت: «این سامانه با هدف ساماندهی ارتباط میان دانشگاه با صنعت و جامعه و تسهیل در دریافت گزارش‌ها در وزارت علوم راه‌اندازی شده است.» وی ارتباط این سامانه با سایر سامانه‌های وزارت علوم، جمع فعالیت‌های ارتباط دانشگاه با صنعت و تسهیل در فرآیند ارسال گزارش عملکرد دانشگاه‌ها را از مزایای سامانه ساجد نام برد و اظهار کرد: «این سامانه روی سرور دانشگاه‌ها قابل نصب است و تاکنون از ۸۳ متقاضی نصب این سامانه، ۶۹ دانشگاه و پژوهشگاه این سامانه را نصب و فعال کرده‌اند.» مدیرکل دفتر ارتباط با جامعه و صنعت وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، با بیان اینکه در گذشته هماهنگی میان وزارت علوم با سازمان تامین اجتماعی در زمینه بیمه قراردادهای پژوهشی وجود نداشت، در این باره توضیح داد: «در گذشته برای این منظور سازمان تامین اجتماعی به کلیه شعب خود دسترسی به متن این قراردادها را داده بود که این امر با اصل محرمانگی قراردادها، منافات داشت و برای رفع این مسأله، به هر قرارداد دانشگاه با صنعت، کدرهگیری ۱۰ رقمی اعطا می‌شود و براساس این کد، قراردادهایی که در سامانه بازرگاری شده است، پیگیری می‌شود.»

### دانشگاه تهران از ۸۰ کشور دانشجویان دارد

سرپرست دانشگاه تهران در دیدار با وزیر آموزش عالی کشور سوریه با اعلام اینکه دانشگاه تهران میزبان دانشجویان غیرایرانی از ۸۰ کشور دنیاست، بر افزایش سهم دانشجویان سوری تأکید کرد. سیدمحمد مقیمی در دیدار با وزیر آموزش عالی و پژوهش‌های علمی سوریه و هیات همراه که در سالن شورای دانشگاه تهران برگزار شد، از کشور سوریه به‌عنوان یکی از اولویت‌های اصلی در دیپلماسی علمی و تعاملات بین‌المللی دانشگاه تهران نام برد و با اعلام آمادگی برای مبادله ظرفیت‌های علمی، پژوهشی و فناورانه دانشگاه تهران با دانشگاه‌های کشور سوریه، گفت: «در دانشگاه تهران بدون هیچ محدودیتی آمادگی داریم تا آخرین دستاوردهای علمی خود در قالب پروژه‌های تحقیقاتی مشترک، برگزاری دوره‌های مشترک و تبادل استاد و دانشجو با دانشگاه‌های کشور سوریه را به اشتراک بگذاریم.» سرپرست دانشگاه تهران با بیان اینکه روند وسبک دیپلماسی علمی در دنیا تحت‌تأثیر شرایط دوران کرونا دچار تغییر شده است، تصریح کرد: «باندی که کرونا ضمن اینکه تهدیدهای زیادی برای نظام آموزش عالی دنیا داشت، اما در ایران توانستیم فرصت‌های بسیار خوبی به دست آوریم و ظرفیت‌های جدیدی را در نظام آموزش عالی کشورمان ایجاد کنیم.» در پایان این دیدار، توافقنامه همکاری جدیدی بین روسای دو دانشگاه تهران و دمشق منعقد شد.